

згідно з етнонаціональними цінностями; приймати рішення та впевнено втілювати його в реальність; усвідомлювати, рефлексувати і закріплювати позитивний досвід учиненого [1, с.103-121].

Перспективним видається застосування не лише виховного, але навчально-виховного впливу в цілому, зокрема у методичній формі спільного вчинку вчителя і учнів, у якому знаходять свою реалізацію як пізнавальні, так і виховні цілі в їх єдності. Йдеться про надання освітньому процесу вчинкового характеру, що є цілком логічним та автентичним для власне людського способу передачі досвіду наступним поколінням.

Список використаних джерел

1. Кальба Я.Є. Шкільному психологу: вчинковий потенціал старшокласника / Я.Є.Кальба – К.: Шк. світ, 2010. – 128с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
2. Татенко В.О. Методологія суб'єктно-вчинкового підходу: соціально-психологічний вимір: монографія. К: Міленіум, 2017. 184с.
3. Allred C.G. The Positive Action Program: A Blueprints Model Program, 2014, p.33. Режим доступу:
http://blueprintsconference.com/2014/presentations/T2B_Allred_Flay.pdf

***Кікінежді О.М.,**
доктор психологічних наук, професор,
завідувач кафедри психології,
директорка Науково-дослідного центру
з проблем гендерної освіти і виховання учнівської та студентської молоді
НАПН України – ТНПУ ім. В. Гнатюка,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)
Шульга І.М.,
кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри педагогіки та менеджменту освіти,
методист інклюзивно-ресурсного центру,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Простір Нової української школи передбачає розвиток і формування ключових компетентностей у дітей та молоді, зокрема громадянських і соціальних, які пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності прав

людини, добробуту та здорового способу життя, що актуалізує проблему підготовки гендерно компетентного педагога до створення нового, егалітарно-освітнього, середовища, в умовах функціонування якого забезпечується повноцінний розвиток особистості, незалежно від її статі, віку, можливої інвалідності, раси, культури, етнічності тощо; вибудовується її «майбутня життєва траєкторія» (В. Кремень).

Учені наголошують, що саме вчителів належить бути «повноцінно функціонуючим» організатором егалітарно-освітнього середовища для відкриття унікального «Я» кожної дитини (І. Бех, Н. Бібік, М. Боришевський, В. Кравець, С. Максименко, О. Савченко, Г. Терещук, В. Чайка, О. Янкович та інші учені) [2; 4; 6]. Дороговказом для гендерного виховання слугують слова Великого Добротворця Василя Сухомлинського «Виховання справжніх чоловіків і справжніх жінок починається з формування громадянських якостей особистості» [5, с. 556].

В умовах подальшої гуманізації простору освітніх можливостей сучасної української школи актуалізується питання професійної підготовки майбутнього фахівця-педагога до вивчення ним гендерної теорії як професійної норми у демократичних країнах, набуття гендерних компетентностей як системи знань, що визначають його позицію в теоретичній, методичній і практичній фаховій діяльності. Йдеться про впровадження у заклади вищої освіти гендерного підходу – дієвого механізму інституалізації вітчизняної гендерної освіти у забезпеченні національного механізму політики гендерної рівності.

У контексті людиноцентричної парадигми, гендерні компетенції, як ключові, розвивають в особистості потребу і здатність до самопізнання та самовдосконалення, уміння будувати партнерські стосунки, бути конкурентоспроможною на ринку праці, утверджувати в приватному і соціальному житті демократичні засади. Гендерні знання вчителя, зокрема, включають уявлення про: біполярний конструкт гендеру (поляризація маскулітності-фемінності як жорсткий поділ статевих ролей в патріархальній культурі); андроцентризм як традиція підпорядкованості жіночої статі та домінування чоловічої; егалітарний (партнерський) конструкт гендеру; сексизм як упереджене та стереотипізоване ставлення до жіночої статі; відкриту дискримінацію як практикування різних навчальних програм для дівчат і хлопців; приховану дискримінацію як насадження гендерних стереотипів у змісті навчальних матеріалів; стереотипні уявлення про гендер у педагогів загальноосвітніх закладів [1; 2].

Шлях до гендерного самовизначення пролягає через гендерну поінформованість (обізнаність), гендерну толерантність і чуйність як здатність протистояти дискримінації. Розширення «гендерного» бачення виховних

проблем майбутніми педагогами варто здійснювати у процесі просвітницької роботи, шляхом впровадження гендерних модулів до нормативних та вибіркових дисциплін, відповідно до розробленої навчальної програми інтегрованого курсу «Гендерна освіта: теорія і практика» (автори: Т. Говорун, О. Кікінежді, В. Кравець), інноваційних гендерно-орієнтованих інтерактивних технологій і на засадах студентоцентризму, академічної мобільності, відкритості та особистісно-егалітарного підходу. «Гендерна матриця» української педагогічної думки є методологічним підґрунтям для сучасних стандартів рівноцінності статей. Як засвідчив багаторічний досвід діяльності Науково-дослідного центру з проблем гендерної освіти та виховання учнівської та студентської молоді НАПН України–ТНПУ ім. В.Гнатюка, за цих умов забезпечується створення егалітарно-освітнього середовища у закладі освіти; активізується самовизначення молоді в питаннях гендерної культури; відбувається розширення егалітарного світогляду майбутніх педагогів (розвиток гендерної компетентності, чуйності та толерантності) як запоруки демократичних змін в суспільстві та умови їх успішного життєздійснення.

Список використаних джерел

1. Гендерні стандарти сучасної освіти. Збірка рекомендацій. Київ : Програма розвитку ООН в Україні, 2011. Ч. 3. С. 9 –72.
2. Кравець В., Кікінежді О., Шульга І. До проблеми гуманізації освітньо-виховного простору сучасної української школи. *Освітологія*. 2018. №. 7. С. 15–21.
3. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / під заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
4. Підготовка фахівців початкової та дошкільної освіти: стратегії реформування : колективна монографія / за ред. В. М. Чайки, О. І. Янкович. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2019. 232 с.
5. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: в 5 томах. Київ : Радянська школа, 1976. Т. 1. 654 с.
6. Терещук Г. В. Індивідуалізація навчання в контексті ідей концепції Нової української школи. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Педагогіка*, 2017. С. 6–16.
7. Competencies of the XXIst century. URL: <https://www.moe.gov.sg/education/education-system/21st-century-competencies> (date of application: 14.05.2020).